

خرید کتاب های کنکور

با تخفیف ویژه

و
ارال رایگان

Medabook.com

مدابوک

پک جامه ناس تلفنی، رایگان

با مشاوران رتبه برتر

برای انتخاب بهترین منابع

دبیرستان و کنکور

۰۲۱ ۳۸۴۳۵۲۱۰

۷۴	درس هفتم	ایران در دوره حکومت رضاشاه
۷۷	سؤالهای امتحانی	

۷	درس اول	تاریخ زنگاری گوشه‌های منابع دوره معاصر
۱۱	سؤالهای امتحانی	

۸۰	درس هشتم	جهانی دوره جهان پس از آن
۸۷	سؤالهای امتحانی	

۱۵	درس دوم	جهان در دوره استانه معاصر
۲۲	سؤالهای امتحانی	

۹۳	درس نهم	نهضت ملی شدن صنعت نفت ایران
۹۸	سؤالهای امتحانی	

۳۰	درس سوم	سیاست حکومت در عصر قاجار (از اغارت ایلک سلطنت پاصلیان علام)
۳۶	سؤالهای امتحانی	

۱۰۳	درس دهم	انقلاب اسلامی
۱۰۸	سؤالهای امتحانی	

۴۳	درس چهارم	وضعیت اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی عصر قاجار
۴۷	سؤالهای امتحانی	

۱۱۳	درس یازدهم	انستیتو تدبیت نظام جمهوری اسلامی
۱۱۷	سؤالهای امتحانی	

۵۲	درس پنجم	انقلاب مشروطه ایران
۵۸	سؤالهای امتحانی	

۱۲۱	درس دوازدهم	جهانی تحملی و دفاع مقدس
۱۲۵	سؤالهای امتحانی	

۶۵	درس ششم	جهانی اول ایران
۷۰	سؤالهای امتحانی	

۱۲۹ مشاوره شب امتحان

۱۳۰ نمونه امتحان نیمسال اول
۱۳۴ پاسخ نامه امتحان نیمسال اول
۱۳۶ نمونه امتحان نیمسال دوم
۱۴۴ پاسخ نامه امتحان نیمسال دوم

دوستان عزیز!

درس اول کتاب تاریخ به شناخت تحولات تاریخ‌نگاری و نیز آگاهی و شناخت منابع پژوهش دوره معاصر پرداخته است، با ما همراه باشید تا در کنار یکدیگر با این تحولات و همچنین منابع پژوهش آشنا شویم.

تاریخ‌نگاری سنتی

ادame و قایع‌نگاری‌ها و مجلس‌نویسی‌های دوره صفوی و پیش از آن محسوب می‌شود. مورخان سنتی اغلب اهل شعر و ادب بودند و آثار خود را با خصوصیات ادبی تألیف می‌کردند.

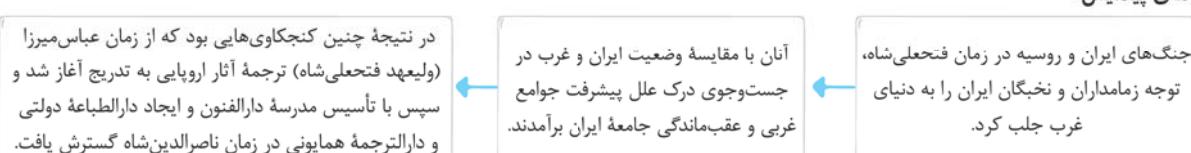
- ۱ تأکید بر تاریخ سیاسی و نظامی و شرح طولانی زندگی شاهان، جنگ‌ها و فتوحات
- ۲ بی‌توجهی به زندگی اجتماعی و حیات فرهنگی و اقتصادی مردم
- ۳ بی‌توجهی به علل و نتایج رویدادها و تحولات تاریخی
- ۴ داشتن روحیه تملق و چاپلوسی
- ۵ تأکید بر مصنوع و متکلف نویسی و پرهیز از ساده‌نویسی
- ۶ بی‌توجهی به سنجش و نقد منابع

نکته شیوه تاریخ‌نگاری دوران افشاریه و زندیه، استمرار تاریخ‌نویسی عصر صفویان بود.

تاریخ‌نگاری جدید

در دوره معاصر شکل جدیدی از تاریخ‌نگاری در ایران رواج یافت که از نظر بینش و روش با تاریخ‌نویسی سنتی متفاوت بود: زمینه‌های پیدایش:

محمدحسن خان از مورخان مشهور عصر قاجار و یکی از چهره‌های برگزیده شد. اعتمادالسلطنه در دوره ریاست او آثار فراوانی به فارسی ترجمه شد.

دشتهای تاریخی

بخش قابل توجهی از نخستین آثار تاریخ‌نگاری به زبان فارسی را تشکیل می‌دادند و ترجمه آن‌ها تأثیر بسزایی در آشنایی نویسنده‌گان و مورخان ایرانی با بینش و روش مورخان اروپایی داشت.

نکته با گسترش فعالیت علمی شرق‌شناسان ← کتبیه‌های بیستون و طاق‌بستان رمزگشایی شد و اطلاعات دقیق و جدید درباره تاریخ ایران به دست آمد. گسترش کشفیات باستان‌شناسی در ایران، منابع نوینی را پیش روی مورخان قرار داد و زمینه تحولی عمیق و اساسی را در تاریخ‌نگاری سنتی ایران فراهم آورد.

انتقاد به تاریخ‌نویسی سنتی: در عصر قاجار برخی از تاریخ‌نگاران سنتی، در عین پایبندی به ساختار کلی تاریخ‌نویسی سنتی، بعضی از ویژگی‌های این نوع از تاریخ‌نگاری را نقد کرده‌اند.

توضیحات	منتقد
یکی از پیشگامان انتقاد به تملق و متکلف‌نویسی و مورخ مشهور زمان فتحعلی‌شاه و نویسنده تاریخ ذوالقرنین است. او به حقیقت‌نویسی و مختصر‌نویسی علاقه نشان داد و تملق‌گویی را نکوهش کرد؛ چنان‌که در این باره نوشته است: «تاریخ‌نگار را هم لازم است که راست‌گفتاری پیشه کند ... فرشته را دیو نخواند و دیو را فرشته نداند ...» البته خود او همه‌جا پایبند به این نظر نبوده است.	خاوری شیرازی
از مورخان عصر ناصری و مؤلف کتاب حقایق‌الاخبار ناصری، که از منتقلان تملق‌گویی بوده، نخستین کسی است که واقعیت قتل امیرکبیر را بازتاب داده است.	میرزا محمد جعفر خورموجی
وی اگرچه تاریخ‌نویسی درباری بود، با آگاهی از روش و بینش تاریخ‌نگاری اروپایی گام‌های بلندی در حوزه تاریخ‌نویسی عصر قاجار برداشت و سعی کرد آثار خود را تا حدودی از پرده‌پوشی‌ها و مداعی‌های رایج مورخان رسمی دور سازد. او در یکی از آثارش به نام صدرالتاریخ، امیرکبیر را ستایش می‌کند.	محمدحسن خان اعتمادالسلطنه
یکی از متفکران دوره قاجار، با این‌که مورخ نبود، تاریخ‌نویسی سنتی را به شیوه علمی نقد کرد. وی در رساله ایراد، شیوه تاریخ‌نویسی رضاقلی‌خان هدایت را به دلیل استفاده از شعر در بیان رویدادها و به کار بردن الفاظ مصنوع ادبی مورد انتقاد قرار داد.	میرزا فتحعلی‌خان آخوندزاده
این مورخ عصر قاجار نیز در رواج تاریخ‌نگاری جدید گام‌های مؤثری برداشت. او معتقد بود که مورخان جدید اروپایی با بررسی سیر حوادث و مطالعه علل و نتایج رویدادها به قوانینی دست یافته‌اند که آن را حکمت تاریخی می‌نامند.	میرزا آقاخان کرمانی

روشن تاریخ‌نگاری جدید

در دوره معاصر به تدریج شرایط و بستر مناسبی برای ظهور تاریخ‌نگاری جدید در ایران فراهم آمد. تعریف: در این شیوه، تاریخ‌نویسان و پژوهشگران با استفاده از روش تحقیق علمی، بهره‌برداری از منابع، اسناد و مدارک معتبر و گزینش و نقد آن‌ها، رویدادهای تاریخی را ارزیابی می‌کرند و یافته‌های علمی خود را به زبانی ساده می‌نوشند. ارتباط با سایر علوم؛ تاریخ‌نگاران جدید هم‌چنین تلاش می‌کرند از نتایج تحقیقات علومی چون باستان‌شناسی، زبان‌شناسی، جغرافیا، جامعه‌شناسی و اسطوره‌شناسی در مطالعه تاریخ بهره‌مند شوند. ترویج و توسعه تاریخ‌نگاری جدید:

علاوه بر این، ایجاد مراکز تحقیقاتی و نشریات تخصصی در حوزه مطالعات تاریخی و نیز تالیف، ترجمه و نشر کتاب‌ها و مقاله‌های علمی فراوان، تأثیر بسزایی در گسترش و ارتقای روش تاریخ‌نگاری جدید در ایران داشته است.

گسترش مدارس جدید، تأسیس دانشگاه و رواج آموزش تاریخ به عنوان یک رشته علمی در دوره معاصر، به ترویج و توسعه روش پژوهش علمی تاریخ در ایران کمک شایانی کرد.

بینش تاریخ‌نگاری جدید

تفاوت با تاریخ‌نگاری سنتی: اساس کار تاریخ‌نگاری سنتی، بررسی زندگی پادشاهان و شرح فتوحات آن‌ها بود اما در تاریخ‌نویسی نوین، جنبه‌های گوناگون حیات انسانی اعم از سیاسی، نظامی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی بررسی می‌شود.

ماجراهای من و درسام-تاریخ ۲

انقلاب مشروطیت: این رویداد تأثیر عمیقی بر دگرگونی بینش مورخان ایرانی داشت و توجه آنان را به ابعاد گوناگون رویدادهای تاریخی و به ویژه نقش مردم جلب کرد. این بینش در کتاب تاریخ بیداری ایرانیان نوشته میرزا محمد ناظم‌الاسلام کرمانی پدیدار شده است. نویسنده این کتاب ضمن توجه به مردم، نقش طبقات اجتماعی مختلف را در انقلاب مشروطیت نشان داده است.

عوامل مؤثر بر بینش
تاریخ‌نگاری جدید

سایر عوامل: علاوه بر انقلاب مشروطه، رویدادهای مهم دیگری همچون نفوذ و دخالت کشورهای استعمارگر، جنگ‌های جهانی اول و دوم و اشغال ایران، کودتاهاي ۱۲۹۹ و ۱۳۲۲ ش، جنبش ملی‌شدن نفت و انقلاب اسلامی تأثیر عمیقی بر بینش مورخان ایرانی گذاشتند و توجه آنان را به دیدگاه‌ها و جنبه‌های گوناگون علل و نتایج این حوادث جلب کردند.

گونه‌های منابع تاریخی در دوره معاصر

منابع پژوهش دوره معاصر تاریخ ایران نسبت به دوران پیش از آن، کثرت و تنوع فراوانی دارند.

کتاب‌ها: تاریخی، ادبی، خاطرات، سفرنامه‌ها، زندگی‌نامه‌ها (ترجمه) و ...

عمده‌ترین منابع پژوهش
دوره معاصر

نشریات: روزنامه‌ها و مجلات

اسناد و منابع آرشیوی، بنایها، وسایل و ابزارها

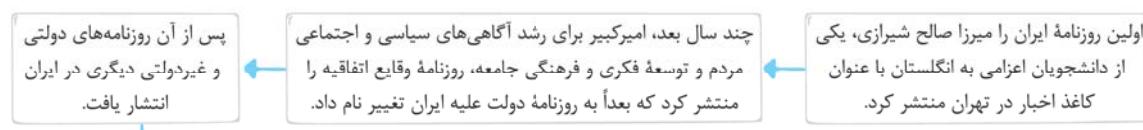
(الف) کتاب‌ها

انواع کتاب‌ها	توضیحات
تاریخی	در دوره معاصر و به ویژه عصر قاجار، مورخان ایرانی با دو رویکرد سنتی و جدید کتاب‌های متعددی در موضوع تاریخ نوشته‌اند. علاوه بر این، در دوره قاجار چند تن از اروپاییان که اغلب مدتی را در ایران به سر برده بودند، کتاب‌هایی درباره تاریخ ایران نوشتند که جزء منابع آن دوره به شمار می‌روند.
خاطرات	در دوره معاصر، عده زیادی از شخصیت‌های سیاسی، نظامی، اقتصادی و فرهنگی و یا مردم عادی اقدام به نگارش خاطرات خویش کردند. این آثار حاوی اطلاعات ارزشمندی درباره اوضاع سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی و شرح حال رجال این دوره‌اند که به ندرت در سایر منابع یافت می‌شود.
سفرنامه‌ها	در عصر قاجار، سفرنامه‌نویسی گسترش فراوانی یافت و تعداد قابل ملاحظه‌ای از شخصیت‌های این عصر، دیده‌ها و شنیده‌های خویش را از سفرهای داخلی و خارجی‌شان به رشتة تحریر درآوردند. از ناصرالدین شاه و مظفرالدین شاه سفرنامه‌های متعددی به جا مانده است. برخی از مقام‌های سیاسی، فرهنگی و اقتصادی دوره قاجار نیز سفرنامه‌های جالبی نوشته‌اند. علاوه بر آن‌ها، عده‌ای از سفراء، مأموران، بازرگانان و جهانگردان خارجی هم خاطرات سفر خود به ایران را در قالب سفرنامه نوشته و منتشر کرده‌اند.
سایر کتب	علاوه بر کتاب‌های فوق آثار ادبی، زندگی‌نامه‌ها (تذکره‌ها)، کتاب‌های جغرافیایی و متون کلامی، فقهی، فلسفی و حقوقی مربوط به دوران معاصر نیز حاوی اخبار و اطلاعات سودمندی برای پژوهش‌های تاریخی هستند.

اهمیت سفرنامه‌ها: سفرنامه‌ها از نظر مطالعه تاریخ اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی اهمیت فوق العاده‌ای دارند و حاوی اطلاعات ارزشمندی درباره موضوع‌های اقتصادی مانند مالیات، گمرک، راه‌ها، مسائل اجتماعی از قبیل آداب و رسوم، پوشاك و تغذیه و مباحث فرهنگی، دینی، هنری و معماری هستند.

(ب) نشریات

پیدایش: نشریه (روزنامه) به عنوان رسانه گروهی، یکی از ابداعات تأثیرگذار تمدن جدید غربی بود که در دوره قاجار به ایران راه یافت. نشریات از طریق آگاهی‌بخشی عمومی، تأثیرات فکری، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی زیادی بر جامعه ایرانی گذاشتند. تاریخچه نشریات در ایران:

به دلیل ماهیت استبدادی حکومت قاجار و نبود آزادی بیان، برخی از روزنامه‌نگاران در خارج از کشور اقدام به نشر روزنامه‌هایی به زبان فارسی کردند که نسخه‌هایی از آن‌ها به صورت مخفیانه به داخل ایران مرسید.

تأثیر رویدادهای سیاسی بر نشریات: پس از پیروزی انقلاب مشروطه، نشریات رشد سریعی پیدا کردند. در دوران پهلوی و جمهوری اسلامی با وجود این که فعالیت‌های مطبوعاتی نوسان داشته است، در مجموع نشریات توسعه و تنوع فراوانی یافتند و مجله‌های تخصصی در موضوعات تاریخی شروع به انتشار کردند.

همیت نشریات: نشریات قدیمی منبع پژوهشی ارزشمندی در مطالعات تاریخ معاصر محسوب می‌شوند. بسیاری از احزاب و گروههای سیاسی، اجتماعی و مذهبی نشریات مخصوص به خود را منتشر کرده‌اند و پژوهشگران با مراجعه به این منابع سودمند می‌توانند دیدگاهها و موضع آنان را بررسی کنند.

ب) استاد و منابع آرشیوی

محدوده شمول: استاد تاریخی از مهم‌ترین منابع پژوهش تاریخی به شمار می‌آیند و شامل کلیه مکاتبات حکومتی، فرمان‌ها، معاهدات سیاسی، نامه‌های شخصی و اداری، استاد مالی و قضایی، گزارش‌های اقتصادی، فرهنگی، نظامی و حقوقی می‌شوند.

آرشیو: با توجه به اهمیت استاد در پژوهش‌های تاریخی، در بسیاری از کشورهای جهان محلی برای نگهداری، حفاظت، مرمت، طبقه‌بندی و آماده‌سازی آن‌ها و استفاده محققان ایجاد شده است که به آن آرشیو می‌گویند.

تعریف آرشیو ملی: آرشیو ملی هر کشور محل نگهداری استاد و مدارک بالارزش و معتبر مربوط به آن کشور است.

سند تاریخی: اوراقی که ارزش اداری و روزمره ندارند اما به دلیل اهمیت محتوایی شان، در پژوهش‌های تاریخی به آن‌ها استاد می‌شود و قابلیت نگهداری دائمی دارند.

محتوا: استاد حاوی اطلاعاتی بسیار ارزشمند و منحصر به فرد درباره مسائل و موضوعات سیاسی، اداری، اقتصادی (مالی، ملکی و معاملات) و فرهنگی، دیدگاه و عملکرد افراد، شخصیت‌ها، احزاب و گروههای سیاسی، اجتماعی و مذهبی است.

ت) بنای، اشیا و وسائل

آثار معماري شامل بنای، خیابان‌ها، کوچه‌ها و میدان‌ها، اشیا و لوازم به جا مانده، سکه‌ها، جواهر آلات، مهرها، نشان‌ها و سایر وسائلی که از عصر قاجار و حتی پهلوی به جا مانده است، به پژوهشگران در مطالعه و شناخت آن دوره کمک می‌کند.

پرسش‌های نمونه

۱- ویژگی‌های تاریخ‌نویسی سنتی ایران چیست؟

تأکید بر تاریخ سیاسی و نظامی و شرح طولانی زندگی شاهان، جنگ‌ها و فتوحات - بی‌توجهی به زندگی اجتماعی و حیات فرهنگی و اقتصادی مردم - بی‌توجهی به علل و نتایج رویدادها و تحولات تاریخی - داشتن روحیه تملق و چاپلوسی - تأکید بر مصنوع و متکلف نویسی و پرهیز از ساده‌نویسی، بی‌توجهی به سنجش و نقد منابع.

۲- زمینه‌های پیدایش تاریخ‌نگاری نوین ایران چگونه فراهم شد؟

- ۱) جنگ‌های ایران و روس و شکل‌گیری دارالترجمه‌ها
- ۲) کشفیات باستان‌شناسی
- ۳) نظرات منتقدان تاریخ‌نگاری سنتی
- ۴) انقلاب مشروطه

۳- ویژگی‌های تاریخ‌نگاری نوین را بیان کنید و تفاوت آن با روش تاریخ‌نگاری سنتی را توضیح دهید.

در شیوه تاریخ‌نگاری نوین، تاریخ‌نویسان و پژوهشگران با استفاده از روش تحقیق علمی بهره‌برداری از منابع، استاد و مدارک معتبر و گزینش و نقد آن‌ها را ارزیابی می‌کرند و یافته‌های علمی خود را به زبانی ساده می‌نوشند؛ اما اساس کار تاریخ‌نگاران سنتی بررسی زندگی پادشاهان و شرح فتوحات آن‌ها بود. در تاریخ‌نویسی سنتی به زندگی اجتماعی و حیات فرهنگی و اقتصادی مردم توجهی نمی‌شد و با روحیه تملق و چاپلوسی و تأکید بر مصنوع و متکلف نویسی و پرهیز از ساده‌نویسی تاریخ را می‌نوشتند.

۴- بینش تاریخ‌نگاری نوین ایران بر چه محورهایی استوار است؟

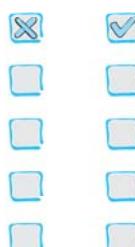
در تاریخ‌نویسی نوین جنبه‌های گوناگون حیات انسانی اعم از سیاسی، نظامی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی بررسی می‌شود. انقلاب مشروطیت تأثیر عمیقی بر دگرگونی بینش مورخان ایرانی داشت و توجه آنان را به ابعاد گوناگون رویدادهای تاریخی به ویژه نقش مردم جلب کرد.

۵- نقش استاد آرشیوی را در مطالعات تاریخ معاصر ایران ارزیابی کنید.

استاد، حاوی اطلاعات بسیار ارزشمند و منحصر به فرد درباره مسائل و موضوعات سیاسی، اداری، اقتصادی و فرهنگی، دیدگاه و عملکرد افراد، شخصیت‌ها، احزاب و گروههای سیاسی، اجتماعی و مذهبی است.

سوال‌های امتحانی

جملات درست و نادرست را مشخص کنید.

۱- تاریخ‌نگاران نوین چون اهل شعر و ادب بودند، آثارشان را با خصوصیات ادبی می‌نوشتند.

۲- میرزا فتحعلی خان آخوندزاده در رساله ایراد، شیوه تاریخ‌نویسی رضاقلی خان هدایت را مورد انتقاد قرار داد.

۳- روزنامه «کاغذ اخبار» بعداً به روزنامه «دولت علیه ایران» تغییر نام داد.

۴- به اوراق یا برگ‌نوشته‌هایی که دیگر ارزش اداری و روزمره ندارند و در پژوهش‌های تاریخی مورد استناد قرار می‌گیرد، سند تاریخی می‌گویند.

جاهاي خالي را با کلمات مناسب کامل کنيد.

۵- خاوری شیرازی مورخ مشهور زمان و نویسنده است.

۶- اساس کار مورخان سنتی با تأکید بر بررسی و شرح فتوحات استوار بود.

۷- یکی از عوامل تأثیرگذار بر دگرگونی بینش مورخان ایرانی بود.

۸- در دوره معاصر و به ویژه عصر قاجار کتاب‌های متعددی در موضوع تاریخ با دو رویکرد و نوشته شده است.

۹- یکی از دانشجویان اعزامی به انگلستان در دوره قاجار، میرزا صالح شیرازی بود که روزنامه کاغذ اخبار را در منتشر کرد.

پاسخ صحیح را از قسمت مقابل بیابید.

۱۰- شیوه تاریخ‌نگاری دوران افساریه و زندیه استمرار تاریخ‌نویسی این عصر بود.

۱۱- از پیشگامان انتقاد به تملق و متکلف‌نویسی بود.

۱۲- این فرد با این که مورخ نبود، اما به شیوه علمی، تاریخ‌نویسی سنتی را نقد کرد.

۱۳- این اثر به بهترین شکل دگرگونی بینش مورخان ایرانی بعد از انقلاب مشروطه را نشان می‌دهد.

۱۴- این منابع از مهم‌ترین منابع پژوهش تاریخی هستند.

به سوالات زیر پاسخ کوتاه بدھید.

۱۵- میرزا مهدی خان استرآبادی در کتاب‌های جهانگشای نادری و درّه نادره به چه مسائلی پرداخته است؟

۱۶- ویژگی شیوه نگارش کتاب تاریخ گیتی‌گشا نوشتة میرزا محمدصادق موسوی چیست؟

۱۷- کدام اقدام دوره ریاست محمدحسن خان اعتمادالسلطنه باعث آشنایی نویسنده‌گان و مورخان ایرانی با روش و بینش مورخان اروپایی شد؟

۱۸- خاوری شیرازی در تأییفات خود به چه مسائلی توجه می‌کرد؟

۱۹- نخستین کسی که قتل امیرکبیر را بازتاب داده است را نام برد و نام اثر او را بنویسید.

۲۰- نظریه حکمت تاریخی توسط چه کسی مطرح شد؟

۲۱- در دوران معاصر چه عواملی به توسعه و ترویج روش پژوهش علمی تاریخ در ایران کمک کرد؟

۲۲- عمدۀ ترین منابع مهم پژوهش در دوره معاصر تاریخ ایران را نام ببرید.

۲۳- انواع کتاب‌هایی که به عنوان منابع تاریخی دوران معاصر هستند به چند دسته تقسیم می‌شوند؟

۲۴- به غیر از پادشاهان از کدام گروه‌ها سفرنامه از دوران قاجار بر جای مانده است؟

۲۵- امیرکبیر با چه هدفی اقدام به چاپ وقایع اتفاقیه کرد؟

۲۶- به چه مکانی آرشیو می‌گویند؟

۲۷- با استفاده از اسناد به چه اطلاعاتی می‌توان دست یافت؟

۲۸- چهار نمونه از بنایها، اشیا و وسائل که به عنوان منابع استفاده می‌شود را نام ببرید.

- ۱- سوالات زیر پاسخ کامل بدھید.
- ۲۹- ویژگی های تاریخ نگاری سنتی را بنویسید.
- ۳۰- تأثیر جنگ های ایران و روس بر روی زمامداران و نخبگان ایران را تحلیل کنید.
- ۳۱- چگونه گسترش کشفیات باستان شناسی در ایران زمینه تحولی عمیق را در تاریخ نگاری سنتی پدید آورد؟
- ۳۲- در شیوه تاریخ نگاری نوین ایران، تاریخ نویسان یافته های علمی خود را چگونه می نوشتند؟
- ۳۳- مورخان سنتی و جدید را از لحاظ بینش با هم مقایسه کنید.
- ۳۴- انقلاب مشروطه چه تغییری در بینش مورخان ایرانی ایجاد کرد؟
- ۳۵- چه حادثی در دوران معاصر تأثیر عمیقی در بینش مورخان جدید ایجاد کرد؟
- ۳۶- از چه لحاظ کتاب های خاطرات یکی از منابع قابل استناد برای نگارش تاریخ معاصر است؟
- ۳۷- سفرنامه ها از چه لحاظ می توانند در نگارش تاریخ دوران معاصر به عنوان منبع مورد استفاده قرار گیرند؟
- ۳۸- چرا برخی از روزنامه نگاران در خارج از ایران اقدام به چاپ روزنامه می کردند و بعد نسخه هایی از آن ها به صورت مخفیانه به داخل ایران می رسید؟
- ۳۹- آیا برای نگارش تاریخ نشریات قدیمی می توانند به عنوان منبع مورد استناد قرار گیرند؟
- ۴۰- اسناد تاریخی شامل چه منابعی می شود؟
- ۴۱- تاریخ نگاری سنتی ادامه و استمرار کدام گزینه بود؟
- (۱) وقایع نگاری ها و مجلس نویسی های دوره افشاریه
 - (۲) وقایع نگاری ها و مجلس نویسی های دوره صفویه و ماقبل آن
 - (۳) وقایع نگاری های دوره زندیه
 - (۴) وقایع نگاری ها و مجلس نویسی های اروپایی
- ۴۲- کدام یک از شخصیت های زیر به ریاست دارالترجمة همایونی برگزیده شد؟
- (۱) میرزا مهدی خان استرآبادی
 - (۲) محمد جعفر خورموجی
 - (۳) میرزا محمد صادق موسوی
 - (۴) محمدحسن خان اعتمادالسلطنه
- ۴۳- این جمله توسط چه کسی مطرح شده است؟ «تاریخ نگار را هم لازم است که راست گفتاری پیشه کند، فرشته را دیو نخواهد و دیو را فرشته نداند»
- (۱) خورموجی
 - (۲) اعتمادالسلطنه
 - (۳) خاوری شیرازی
 - (۴) میرزا آفخان کرمانی
- ۴۴- به چه علت آخوندزاده شیوه تاریخ نویسی رضاقلی خان هدایت را مورد انتقاد قرار داد؟
- (۱) استفاده از شعر در بیان رویدادها و به کار بردن الفاظ مصنوع ادبی
 - (۲) استفاده از شیوه سنتی و تملق بی دلیل بزرگان دربار
 - (۳) استفاده از نقد در نگارش متون تاریخی و ادبی
 - (۴) پرده پوشی و مداعی های تعتمدی در نگارش متون تاریخی
- ۴۵- از کدام پادشاهان قاجار سفرنامه بر جای مانده است؟
- (۱) فتحعلی شاه - ناصر الدین شاه
 - (۲) مظفر الدین شاه - محمدعلی شاه
 - (۳) ناصر الدین شاه - مظفر الدین شاه
 - (۴) رادیو و تلویزیون
- ۴۶- کدام گزینه به عنوان رسانه گروهی تأثیرگذار از تمدن جدید غربی در دوران قاجار به ایران راه یافت؟
- (۱) رادیو و تلویزیون
 - (۲) نشریه (روزنامه)
 - (۳) کتاب
 - (۴) مجله
- ۴۷- اولین روزنامه ای که در ایران چاپ شد توسط چه کسی و با چه عنوانی بود؟
- (۱) امیر کبیر - وقایع اتفاقیه
 - (۲) میرزا صالح شیرازی - وقایع اتفاقیه
 - (۳) امیر کبیر - دولت علیه ایران
 - (۴) میرزا صالح شیرازی - کاغذ اخبار
- ۴۸- نشریات از چه طریق تأثیرات فکری، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی زیادی بر جامعه ایرانی نهادند؟
- (۱) تحلیل مسائل سیاسی
 - (۲) بیان همه رویداهای مهم
 - (۳) آگاهی بخشی عمومی
 - (۴) انتشار مقالات تخصصی

پاسخ سوال‌های امتحانی

- ۱**- نادرست؛ تاریخ‌نگاران سنتی چون اهل شعر و ادب بوده‌اند آثارشان را با خصوصیات ادبی می‌نوشتند.
- ۲**- درست
- ۳**- نادرست؛ روزنامه و قایع اتفاقیه بعداً به روزنامه دولت علیه ایران تغییر نام داد.
- ۴**- درست
- ۵**- فتحعلی‌شاه - تاریخ ذوالقرنین
- ۶**- زندگی پادشاهان
- ۷**- انقلاب مشروطیت
- ۸**- سنتی - جدید
- ۹**- تهران
- ۱۰**- (ث) صفویان
- ۱۱**- (ج) خاوری شیرازی
- ۱۲**- (الف) میرزا فتحعلی‌خان آخوندزاده
- ۱۳**- (ب) تاریخ بیداری ایرانیان
- ۱۴**- (پ) استناد
- ۱۵**- میرزا مهدی‌خان استرآبادی، مورخ دربار نادرشاه افشار، در کتاب‌های جهانگشای نادری و دزه نادره فتوحات نادر را شرح می‌دهد و وی را ستایش می‌کند.
- ۱۶**- میرزا محمد صادق موسوی تاریخ زندیه را با اسلوبی مصنوع و دشوار و همراه با تملق‌گویی از فرمانتروایان زند نوشته است.
- ۱۷**- در دوره ریاست او آثار فراوانی به فارسی ترجمه شد. نوشهای تاریخی بخش قابل توجهی از نخستین آثار ترجمه شده از زبان‌های اروپایی به زبان فارسی را تشکیل می‌دادند و ترجمة آن‌ها تأثیر بسزایی در این زمینه داشت.
- ۱۸**- او به، حقیقت‌نویسی و مختصرنويسي علاقه نشان داد و تملق‌گویی را نکوهش کرد.
- ۱۹**- میرزا محمدجعفر خورموجی از مورخان عصر ناصری و مؤلف کتاب حقایق‌الاخبار ناصری که از منتقدان تملق‌گویی بوده، نخستین کسی است که واقعیت قتل امیرکبیر را بازتاب داده است.
- ۲۰**- میرزا آفاخان کرمانی، دیگر مورخ عصر قاجار، نیز در رواج تاریخ‌نگاری جدید گام‌های مؤثری برداشت، او معتقد بود که مورخان جدید اروپایی با بررسی سیر حوادث و مطالعه علل و نتایج رویدادها به قوانینی دست یافته‌اند که آن را حکمت تاریخی می‌نامند.
- ۲۱**- گسترش مدارس جدید، تأسیس دانشگاه و رواج آموزش تاریخ به عنوان یک رشته علمی دوره معاصر، به ترویج و توسعه روش پژوهش علمی تاریخ در ایران کمک شایانی کرد.
- ۲۲**- انواع کتاب‌ها - نشریات - استناد
- ۲۳**- تاریخی، ادبی، خاطرات، سفرنامه‌ها، زندگی‌نامه‌ها و (ترجم) و ...
- ۲۴**- برخی از مقام‌ها و رجال سیاسی، فرهنگی و اقتصادی دوره قاجار نیز سفرنامه‌های جالبی نوشته‌اند، علاوه بر آن عده‌ای از سفراء، مأموران، بازارگانان و جهانگردان خارجی هم خاطرات سفر خود به ایران را در قالب سفرنامه نوشته و منتشر کرده‌اند.
- ۲۵**- برای رشد آگاهی‌های سیاسی و اجتماعی مردم و توسعه فکری و فرهنگی جامعه، روزنامه و قایع اتفاقیه را چاپ کرد که بعداً به روزنامه دولت علیه ایران تغییر نام داد.
- ۲۶**- با توجه به اهمیت استناد در پژوهش‌های تاریخی، در بسیاری از کشورهای جهان محلی برای نگهداری، حفاظت، مرمت، طبقه‌بندی و آماده‌سازی آن‌ها برای استفاده محققان ایجاد شده است؛ به این مکان آرشیو گفته می‌شود.
- ۲۷**- استناد حاوی اطلاعاتی بسیار ارزشمند و منحصر به فرد درباره مسائل و موضوع‌های سیاسی - اداری، اقتصادی (مالی، ملکی و معاملات) و فرهنگی، دیدگاه و عملکرد افراد، شخصیت‌ها، احزاب و گروه‌های سیاسی، اجتماعی و مذهبی است.
- ۲۸**- آثار معماری شامل بنایها، خیابان‌ها، کوچه‌ها و میدان، اشیا و لوازم به جا مانده، سکه‌ها، جواهرآلات، مهرها، نشان‌ها و سایر وسایلی که از عصر قاجار و حتی پهلوی به جا مانده است به پژوهشگران در مطالعه و شناخت آن دوره کمک می‌کند.
- ۲۹**-
- تأکید بر تاریخ سیاسی و نظامی و شرح طولانی زندگی شاهان، جنگ‌ها و فتوحات
 - بی‌توجهی به زندگی اجتماعی و حیات فرهنگی و اقتصادی مردم
 - بی‌توجهی به علل و نتایج رویدادها و تحولات تاریخی
 - داشتن روحیه تملق و چاپلوسی
 - تأکید بر مصنوع و متكلف نویسی و پرهیز از ساده‌نویسی
 - بی‌توجهی به سنجش و نقد منابع
- ۳۰**- جنگ‌های ایران و روسیه در دوران پادشاهی فتحعلی‌شاه قاجار، توجه زمامداران و نخبگان ایران را به دنیای غرب جلب کرد. آنان با مقایسه وضعیت ایران و غرب در جستجوی درک علل پیشرفت جوامع غربی و عقب‌ماندگی جامعه ایران برآمدند. در نتیجه چنین کنجدکاوی‌هایی بود که از زمان عباس‌میرزا و لیمعهد فتحعلی‌شاه ترجمه آثار اروپایی به تدریج آغاز شد و سپس با تأسیس مدرسه دارالفنون و ایجاد دارالطباعة دولتی و دارالترجمه همایونی در زمان ناصرالدین‌شاه گسترش یافت.

- ندرت در سایر منابع یافت می‌شود.
- ۳۷- سفرنامه‌ها از نظر مطالعهٔ تاریخ اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی اهمیت فوق العاده‌ای دارند و حاوی اطلاعات ارزشمندی درباره موضوع‌های اقتصادی مانند مالیات، گمرک، راه‌ها، مسائل اجتماعی از قبیل آداب و رسوم، پوشاش، تغذیه و مباحث فرهنگی، دینی، هنری و معماری هستند،
- ۳۸- به دلیل ماهیت استبدادی حکومت قاجار و نبود آزادی بیان، برخی از روزنامه‌نگاران در خارج از کشور اقدام به نشر روزنامه‌هایی به زبان فارسی کردند که نسخه‌هایی از آن‌ها به صورت مخفیانه به داخل ایران می‌رسید.
- ۳۹- نشریات قدیمی منبع پژوهشی ارزشمندی در مطالعات تاریخ معاصر محض می‌شوند. بسیاری از احزاب و گروه‌های سیاسی، اجتماعی و مذهبی نشریات مخصوص به خود را منتشر کرده‌اند و پژوهشگران با مراجعه به این منابع سودمند می‌توانند دیدگاه‌ها و موضع آنان را بررسی کنند.
- ۴۰- اسناد تاریخی از مهم‌ترین منابع پژوهش تاریخی به شمار می‌آیند و شامل کلیه مکاتبات حکومتی فرمان‌ها، معاهدات سیاسی، نامه‌های شخصی و اداری، اسناد مالی و قضایی، گزارش‌های اقتصادی، فرهنگی، نظامی و حقوقی می‌شوند.
- ۴۱- گزینهٔ ۲ «تاریخ‌نگاری سنتی ادامه و استمرار و قایع‌نگاری‌ها و مجلس‌نویسی‌های دورهٔ صفویه و ماقبل آن بوده است.
- ۴۲- گزینهٔ ۴ «
- ۴۳- گزینهٔ ۳ «
- ۴۴- گزینهٔ ۱ «آخوندزاده در رسالهٔ ایراد، شیوهٔ تاریخ‌نویسی رضاقلی‌خان هدایت را به دلیل استفاده از شعر در بیان رویدادها و به کار بردن الفاظ مصنوع ادبی مورد انتقاد قرار داد.
- ۴۵- گزینهٔ ۲ «
- ۴۶- گزینهٔ ۲ «نشریه (روزنامه) به عنوان رسانهٔ گروهی، یکی از ابداعات تأثیرگذار تمدن جدید غربی بود که در دورهٔ قاجار به ایران راه یافت.
- ۴۷- گزینهٔ ۴ «
- ۴۸- گزینهٔ ۳ «نشریات از طریق آگاهی‌بخشی عمومی، تأثیرات فکری، فرهنگی، اجتماعی و سیاسی زیادی بر جامعهٔ ایرانی نهادند.

۴۱- با گسترش فعالیت علمی شرق‌شناسان، کتبه‌های بیستون و طاق‌بستان رمزگشایی شد و اطلاعات دقیق و جدید دربارهٔ تاریخ ایران به دست آمد. گسترش کشفیات باستان‌شناسی در ایران منابع نوینی را پیش روی مورخان قرار داد و زمینهٔ تحولی عمیق و اساسی را در تاریخ‌نگاری سنتی ایران فراهم آورد.

۴۲- در شیوهٔ تاریخ‌نگاری نوین، تاریخ‌نویسان و پژوهشگران با استفاده از روش تحقیق علمی بهره‌برداری از منابع، اسناد و مدارک معتبر و گزینش و نقد آن‌ها رویدادهای تاریخی را ارزیابی می‌کردند و یافته‌های علمی خود را به زبان ساده می‌نوشتند. تاریخ‌نگاران جدید هم‌چنین تلاش می‌کردند از نتایج تحقیقات علمی چون باستان‌شناسی، زبان‌شناسی، جغرافیا، جامعه‌شناسی، اسطوره‌شناسی در مطالعهٔ تاریخ بهره‌مند شوند.

۴۳- اساس کار تاریخ‌نگاری سنتی برسی زندگی پادشاهان و شرح فتوحات آنان بود، اما در تاریخ‌نویسی نوین جنبه‌های گوناگون حیات انسانی اعم از سیاسی، نظامی، اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی بررسی می‌شود. انقلاب مشروطیت تأثیر عمیقی بر دگرگونی بینش مورخان ایرانی داشت و توجه آنان را به ابعاد گوناگون رویدادهای تاریخی و به ویژه نقش مردم جلب کرد.

۴۴- انقلاب مشروطیت تأثیر عمیقی بر دگرگونی بینش مورخان ایرانی داشت و توجه آنان را به ابعاد گوناگون رویدادهای تاریخی و به ویژه نقش مردم جلب کرد. این بینش در کتاب تاریخ بیداری ایرانیان نوشته میرزا محمد ناظم‌الاسلام کرمانی پدیدار شده است. نویسنده این کتاب، ضمن توجه به مردم، نقش طبقات اجتماعی مختلف را در انقلاب مشروطیت به روشنی نشان داده است.

۴۵- علاوه بر انقلاب مشروطه، رویدادهای مهم دیگری همچون نفوذ و دخالت کشورهای استعمارگر، جنگ‌های جهانی اول و دوم و اشغال ایران، کودتاها ۱۲۹۹ و ۱۳۲۲ ش، جنبش ملی‌شدن نفت، انقلاب اسلامی تأثیر عمیقی در بینش مورخان جدید ایران بر جای گذاشتند و توجه آنان را به دیدگاه‌ها و جنبه‌های گوناگون علل و نتایج این حوادث جلب کردند.

۴۶- در دورهٔ معاصر عدهٔ زیادی از شخصیت‌های سیاسی، نظامی، اقتصادی و فرهنگی و یا مردم عادی اقدام به نگارش خاطرات خویش کردند. این آثار، حاوی اطلاعات ارزشمندی دربارهٔ اوضاع سیاسی، اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی و شرح حال رجال این دوره‌اند که به